

GUVERNUL
ROMÂNIEI

INSTITUTUL PENTRU
STUDIAREA PROBLEMELOR
MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

400697 Cluj Napoca
Str. Gavril Muzicescu, nr. 5
Tel: 0364 103 154; 0364 116 261
Fax: 0364 103177
E-mail: office@ispmn.gov.ro
www.ispmn.gov.ro

▪ cărți

Budeancă, Cosmin – Florentin Olteanu (eds.): *Sfârșitul regimurilor comuniste. Cauze, desfășurare și consecințe*. Cluj-Napoca: Editura Argonaut, 2011. 494 p.

Abstract. Volumul a apărut sub egida Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc și a Memorialului Rezistenței Anticomuniste „Țara Făgărașului” și cuprinde 27 de studii, prezentate la ediția a IV-a a *Simpozionului internațional de la Făgăraș – Sâmbăta de Sus* (25–27 iunie 2009). Autorii studiilor sunt cercetători sau cadre didactice din învățământul superior din țară și străinătate.

Volumul conține și trei studii care tratează teme ce țin de istoria minorităților naționale, în acest caz germani, sârbi și maghiari. Astfel, studiul semnat de Cosmin Budeancă „*Între două patrii. Percepția românilor asupra etnicilor germani emigrați din România*” prezintă – pe baza unor interviuri de istorie orală realizate cu români din județele Hunedoara, Alba și Sibiu – percepția acestora asupra unuia dintre cele mai interesante fenomene socio-demografice din România secolului XX: emigrarea etnicilor germani. Studiul prezintă, din perspectiva românilor, modul în care germanii emigrați din România au reușit, sau nu, să se integreze în Germania, dar și relațiilor pe care aceștia le-au păstrat cu țara natală.

În studiul *Deportarea sârbilor în Bărăgan*, Alexandra Bogdanovici analizează unul dintre cele mai dificile momente din istoria recentă a minorității sârbe din România: deportarea în Bărăgan (1951–1956). Subiectul este abordat din perspectivă istorică (cronologia evenimentelor și mărturiile celor implicați), sociologică (categoriile de persoane incluse, vârstă, pregătirea profesională), dar și psihologică (efectele pe care deportarea le-a avut asupra celor deportați).

Istoricul Csongor János, în studiul *Cariera unui ofițer de Securitate. Ungváry József în documentele de arhivă și în memoria colectivă* creionează portretul unui ofițer de Securitate a cărui activitate a fost strâns legată de activitatea Institutului Teologic Protestant Unic de Grad Universitar din Cluj. Studiul se bazează pe documente din dosarul personal al ofițerului, păstrat în Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, dar și pe interviuri de istorie orală cu membrii familiei sau persoane care l-au cunoscut.

Jakó Zsigmond (Font Zsuzsa ed.): *Köleséri Sámuel tudományos levelezése (1709–1732) [Corespondența științifică a lui Sámuel Köleséri (1709–1732)]*. Cluj-Napoca: Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2012. 252 p.

Abstract. Sámuel Köleséri (1663–1732) s-a născut într-o familie de preoți reformați din Ungaria. A studiat în Anglia și Olanda, unde a obținut doctorate în filozofie și teologie, dar în final a optat pentru profesia de medic. S-a stabilit la Sibiu (Hermannstadt/Nagyszeben), având o carieră oarecum atipică. Köleséri a activat pe rând ca medic militar, inspector provincial al minelor de minereu, precum și ca secretar și consilier gubernial.

Complexitatea corespondenței sale științifice este dată, în principal, de formația sa enciclopedică. Scrisorile lui Köleséri au ajuns până în Germania, Elveția, Anglia, Italia, dar și la Înalta Poartă sau Rusia țarului Petru cel Mare (de exemplu cele legate de problema epidemiilor). Importanța deosebită a corespondenței cu domnitorii români constă în faptul că autorii scrisorilor s-au sprijinit reciproc în scopul dezvoltării relațiilor cu centrele occidentale ale *Frühauflärung*-ului.

Reputatul medievalist clujean, profesorul Zsigmond Jakó (1916–2008), a cercetat, transcris și adnotat atât scrisorile redactate, cât și pe cele primite de Köleséri, ale căror copii datând din secolele XVIII–XIX sunt păstrate în biblioteci și arhive din Londra și Zürich. O mare parte a acestui material documentar a fost redactat în limba latină. De asemenea, prima evaluare a materialului provine tot de la profesorul Jakó.

Sipos Gábor: *Reformata Transylvanica. Tanulmányok az erdélyi református egyház 16–18. századi történetéhez* [Reformata Transylvanica. Studii despre istoria Bisericii Reformate din secolele XVI–XVIII]. Cluj-Napoca: Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2012. 356 p.

Abstract. Volumul conține preponderent studii elaborate în ultimele două decenii, bazate majoritatea pe surse arhivistice bisericești. Autorul este arhivist în cadrul Arhivei Eparhiei Reformate din Ardeal, fapt ce i-a sporit interesul față de istoria Bisericii Reformate din perioada premodernă. Temele de cercetare i s-au creionat pe parcursul ordonării materialului documentar. Pe lângă editarea de documente, autorul cultivă istoria instituțională a Bisericii Calvine și istoria locală a comunităților, precum sintetizează și câte o perioadă istorică mai scurtă, pe acest ultim plan putând să se conecteze la munca predecesorilor lui. Studiile republicate în acest volum au fost îmbogățite cu informații ale literaturii recente de specialitate, iar în unele cazuri subiectul a fost prezentat mai detaliat prin analiza profundă a surselor primare.

▪ proiecte, rapoarte de cercetare

Agencia de Dezvoltare Comunitară „Împreună”: Observatorul pentru romi

Descriere. Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună” a inițiat un proiect de cercetare în domeniul incluziunii sociale a romilor prin care se vizează înființarea Observatorului pentru romi, instituție care se va ocupa de colectarea de date sociologice cu privire la situația romilor din România. Proiectul lansat în luna mai 2012 vizează primul pas în acest demers. Obiectivul acestei prime etape este realizarea unei cercetări comparative pe eșantioane reprezentative la nivel național, în privința indicatorilor de incluziune socială din domeniile ocupării, educației, sănătății și locuirii și infrastructurii, dar și în ceea ce privește indicatorii transversali precum discriminarea, participarea publică, relațiile interetnice, percepțiile și atitudinile în societatea românească cu privire la romi.

Rezultatele preconizate vor fi patru rapoarte sectoriale pe cele patru mari domenii de intervenție din cadrul *Deceniului de Incluziune a Romilor*, precum și un raport de analiză a politicilor publice din această perspectivă. Proiectul va fi încheiat în luna decembrie 2012, iar rezultatele vor fi postate pe pagina web a Agenției: www.agentiaimpreuna.ro.

Proiectul este susținut de către Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Germane și este implementat de Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună”.

Pentru mai multe informații contactați Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună”: office@agentiaimpreuna.ro.

Fundația Soros România: *Situația romilor în România, 2011. Între incluziune socială și migrație. Raport de țară – România, 2012*

Abstract. Cercetarea a fost realizată în cadrul proiectului *EU Inclusive. Transfer de date și competențe privind integrarea pe piața muncii a romilor între România, Bulgaria, Italia și Spania*, proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007–2013. Raportul de țară privind România a fost elaborat de o echipă de sociologi coordonați de către Daniela Tarnovschi, coordonator de programe în cadrul Fundației Soros România. Raportul urmărește în capitole tematice coordonatele majore ale incluziunii sociale: ocupare, educație, sănătate, locuire și discriminare. Noutatea cercetării pentru România este analiza detaliată a subiectului migrației internaționale în cazul comunităților de romi, subiect care trece prin datele cantitative culese și parcurge inclusiv cele 5 studii de caz realizate în 5 comunități rome – Florești (Cluj), Petrilaca (Mureș), Fetești (Ialomița), Cornu de Sus (Prahova), Bereasca (Ploiești).

Datele cantitative, reprezentative la nivel național, au fost culese de Metro Media Transilvania în perioada aprilie–mai 2011. Sondajul a fost realizat pe un eșantion de 1100 de subiecți, autoidentificați, provenind atât din comunități compacte cât și din cele dispersate. Marja de eroare a sondajului este de +/- 2,7%, la un nivel de încredere de 95%.

Raportul este disponibil integral pe pagina web a FSR: www.soros.ro, iar mai multe informații puteți obține de la Cătălin Berbaru, expert comunicare, telefonic la 0745 542 294/021.212 11 01 sau prin e-mail la cberbaru@soros.ro.

Romani CRISS: Written Comments of Romani CRISS. Follow-up to the ECRI's Third Report on Romania/ Evaluarea Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței – Contribuție Romani CRISS, 2012

Abstract. Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) din cadrul Consiliului Europei (CoE) va realiza o vizită în România, în a doua jumătate a anului curent, cu scopul de a elabora cea de-a patra evaluare a României. În acest context, Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii – Romani CRISS a pregătit comentarii scrise cu privire la modalitatea de implementare de către statul român a recomandărilor efectuate de ECRI în cel de-al treilea raport, din 2005 și până în prezent.

În ceea ce privește instrumentele legale internaționale, asupra cărora ECRI a lansat recomandările în 2005, de a fi ratificate de statul român, se observă deschiderea acestuia. De asemenea, au fost puse în practică o serie de recomandări cu privire la legislația internă. În același timp, Romani CRISS subliniază măsura foarte mică în care aceste instrumente sunt promovate în rândul populației generale, precum și nivelul foarte scăzut de aplicare a unor măsuri efective de aplicare a instrumentelor legale adoptate.

În cadrul documentului transmis către ECRI, Romani CRISS atrage atenția asupra situațiilor de încălcare a drepturilor omului identificate în comunitățile de romi în ultimii ani: abuz al responsabililor cu aplicarea legii, segregare școlară, extremism, atingerea demnității în presă sau prin promovarea unui discurs discriminatoriu al politicienilor români. Totodată, Romani CRISS identifică unele disfuncționalități ale instituțiilor implicate în problematica romilor, a minorităților și a antidiscriminării, în general (Agenția Națională pentru Romi, Departamentul pentru Relații Interetnice, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării).

Documentul poate fi consultat pe pagina web Romani CRISS:

http://www.romanicriss.org/PDF/Written%20comments%20Romani%20CRISS_ECRI%20report.pdf.

- simpozioane, conferințe, mese rotunde, workshopuri

Dezbaterea Antisemitismul în viața universitară interbelică, București, 31 mai 2012

Descriere. În condițiile în care, în ultima vreme, diverși actori politici din România încearcă să promoveze valori ale extremismului de inspirație fascistă – antidemocratism, naționalism, xenofobie, antisemitism, revizionism –, Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel” a organizat o dezbatere despre ideologii, intelectuali și criza statului. Prelegerea cu titlul *Antisemitismul în viața universitară interbelică* a fost susținută de istoricul clujean dr. Lucian Nastasă și s-a axat pe întrebări precum: Pot fi considerate mișcările studentești antisemite simple derapaje ale tinereții? Cum au influențat grupările studentești „creștine” și antisemite anumite partide politice precum Liga Creștin-Socială, Liga Apărării Național Creștine, Legiunea Arhanghelului Mihail etc.?

Mai multe informații în legătură cu acest eveniment puteți obține de pe pagina web a Institutului Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”: <http://www.inshr-ew.ro/media/anunturi/23-mai-2012-conferinta-antisemitismul-in-viata-universitara-interbelica>.

- despre buletinul informativ *Noutăți*

Lucrările științifice recent apărute și evenimentele de importanță majoră în domeniul cercetării minorităților naționale din România incluse în acest buletin informativ nu constituie o listă completă. Cei interesați să coopereze la realizarea lui sunt rugați să ne contacteze la adresa centru.doc@ispmn.gov.ro. Cei care nu doresc să primească acest buletin informativ sunt invitați să ne contacteze în acest sens.

Informații detaliate în legătură cu proiectul *Noutăți în cercetarea minorităților naționale din România* și numerele anterioare ale buletinului informativ se găsesc pe pagina de internet ISPMN [<http://ispmn.gov.ro/>].